

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

صور تجلسه جلسه مشترک کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز با شورای راهبردی احیای دریاچه ارومیه

رئیس جلسه: استاندار آذربایجان غربی (دکتر رضا رحمانی)	تاریخ جلسه: ۱۴۰۴/۰۶/۳۰	محل نشست: ساختمان شهید سلیمانی استانداری آذربایجان غربی	ساعت شروع: ۱۷:۱۵	ساعت اختتام: ۱۹:۰۰
--	---------------------------	---	------------------	--------------------

اعضای جلسه: مطابق لیست پیوستی

دستور جلسه: احیای دریاچه ارومیه

صورت مذاکرات:

شورای راهبردی احیای دریاچه ارومیه با حضور استاندار آذربایجان غربی، روسای دانشگاه های تبریز و ارومیه و اعضای اتاق بازرگانی تبریز در استانداری آذربایجان غربی برگزار شد.

رضا رحمانی، استاندار آذربایجان غربی:

ایشان با بیان اینکه برداشت غیرمجاز از مزارع بالادستی سد های حوزه آبریز دریاچه بغیر از سد بوکان قابل پیش بینی بود، گفت: از سال ۱۳۸۴ متاسفانه میزان حجم آب دریاچه ارومیه با شیب تند نزولی شده است.

وی به هم افزایی و همکاری تمام ارگان های دولتی و مردمی برای احیای دریاچه ارومیه تاکید کرد و افزود: شرایط دریاچه طوری نیست که ما به دنبال متهم باشیم و باید فکری به وضعیت امروز دریاچه بکنیم و دریاچه ارومیه مهم تر از این است که بر سر مسائل جزئی اختلاف داشته باشیم و همه مسئولان باید با مسئولیت پذیری در پی احیای دریاچه ارومیه باشند.

وی خواستار بسیج عمومی ادارات دولتی و مردم در راستای لایروبی کانال های انتقال آب سد و تصفیه خانه ها به دریاچه شد و ادامه داد: اداره کل جهاد کشاورزی آذربایجان های غربی و شرقی باید بصورت جدی و اساسی برای مقابله با برداشت های غیرمجاز آب وارد عمل شوند.

رحمانی، دانشگاه های تبریز و ارومیه را در خط مقدم برنامه ریزی برای احیای دریاچه ارومیه عنوان کرد و گفت: این دانشگاه ها باید با همکاری دانشگاه های دیگر، هم افزایی و همکاری داشته باشند و در این راستا آقای پزشکیان ریاست محترم جمهوری نیز بر این امر تاکید دارند. وی در آخر تعریف معیشت جایگزین برای کشاورزان حوزه آبریز دریاچه را ضروری دانست.

بشیر جعفری، رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی تبریز:

وی با بیان اینکه دانشگاه ها در همه حوزه ها با تولید علم، دانشجویان توانمند را آموزش داده اند ولی متاسفانه به ما شجاعت و ریسک پذیری در مدیریت را آموزش نداده اند، افزود: در جلسه ای که با آقای پزشکیان ریاست محترم جمهوری برای احیای دریاچه

دیرخانه کیسون های شورتی - تخصصی

ارومیه داشتیم، در آن جلسه از عدم مدیریت یکپارچه انتقاداتی شد که فرمودند: "من تمام اختیارات ریاست جمهوری را در اختیار آقای رحمانی استاندار آذربایجان غربی واگذار می کنم". با توجه به این امر آیا تاکنون چنین امری محقق شده است.

وی در راستای احیای دریاچه ارومیه طرح هایی مانند تشکیل اتاق فکر متشکل از اعضای شورای راهبردی در ستاد احیاء و تاسیس صندوق احیای دریاچه با مدیریت استاندار آذربایجان غربی و هیأت امنای دانشگاه های تبریز و ارومیه (که شخصاً وعده جمع آوری ۱۰۰ میلیون دلار و واریز آن به صندوق احیاء را می دهد) را پیشنهاد کرد. همچنین وی به اجرای ۲۷ طرح مصوب احیای دریاچه ارومیه تاکید کرد و افزود: این طرح ها با همکاری و هم افزایی اساتید و کارشناسان دانشگاهی تصویب شده که امیدواریم عملیاتی شوند.

جعفری، افزایش گلخانه های کوچک و بزرگ مقیاس برای اشتغال آفرینی کشاورزان حوزه دریاچه ارومیه را یکی از طرح های کاهش مصرف آب دانست و گفت: این طرح می تواند برای مردمی که در این مزارع کشاورزی می کنند باعث شود که از تولید محصولات پر آب بر صرف نظر کنند.

محمود رضازاد باری، رئیس دانشگاه ارومیه:

ایشان در این جلسه، بر برگزاری کنفرانس های بین المللی و انجام فرآیند های پژوهشی و تحقیقاتی در راستای احیای دریاچه ارومیه اشاره کرد و گفت: این دانشگاه از گذشته بر روی مسائل و حوزه های مختلف احیای دریاچه بررسی های کارشناسی و تخصصی انجام داده و می دهد.

وی ایجاد پیوند محکم میان دانشگاه، دولت و مردم برای احیای دریاچه ارومیه را امر ضروری و لازم عنوان کرد و ادامه داد: دانشگاه ها با حمایت دولت و همکاری و هم افزایی مردم باید طرح های پیشنهادی خود را اجرایی کنند.

محمدتقی اعلی، رئیس دانشگاه تبریز:

ایشان نیز در این جلسه عامل خشکی دریاچه ارومیه را مسائل اجتماعی و اقتصادی دانست و گفت: متأسفانه بعد از انقلاب اسلامی توسعه اقتصادی مبتنی بر استفاده از منابع طبیعی بوده درحالی که باید توسعه صنعتی صورت می گرفت.

وی با بیان اینکه ما باید ذی نفعان، کشاورزان و روستاییان حوزه دریاچه ارومیه را با سیاست های خود همراه کنیم، افزود: ما در طول سال های گذشته حقایق دریاچه ارومیه را برای استفاده و افزایش سطح زیر کشت محصولات کشاورزی برده ایم.

وی به انجام اصلاحات دردناک اساسی اقتصادی و ساختاری در کشور تاکید کرد و ادامه داد: ما انرژی ارزان قیمت را متأسفانه براحتی در اختیار مردم قرار دادیم که با حفر چند متر چاه و بدون اجازه از آب استفاده کنند. اعلی به دانشگاه تبریز، که بطور کامل پشتیبانی علمی و پژوهشی از احیای دریاچه ارومیه دارد اشاره کرد و گفت، این دانشگاه در رشته تحقیقات آبی جزو دانشگاه های برتر کشوری است.

سعید عیسی پور، عضو دیرخانه کارگروه احیای دریاچه ارومیه:

وی نیز در این جلسه به تشریح آخرین وضعیت بارش و وضعیت سد های حوزه آبخیز دریاچه ارومیه پرداخت و گفت: امسال نسبت به سال های گذشته حدود چهار الی پنج درجه افزایش دما داشته ایم که با توجه به کاهش بارش ها، شاهد افزایش تبخیر آب دریاچه ارومیه بودیم.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

وی از افزایش برداشت غیرمجاز آب ورودی به دریاچه در بالادستی های سدها خبر داد و افزود: متأسفانه ورودی رودخانه های زربینه رود، سیمنیه رود، مهاباد، شهرچای و باراندوز نسبت به دراز مدت با کاهش مواجه شده است.

وی مدیریت کاهش مصرف آب را عامل شکست احیای دریاچه ارومیه عنوان کرد و ادامه داد: افزایش دما، تغییر اقلیم جزو عوامل طبیعی در این زمینه هستند و توسعه اراضی کشاورزی، مصرف بیش از حد منابع آب تجدید پذیر، تغییر الگوی کشت از محصولات کم آب بر به پر آب بر، احداث صنایع آب بر در حوزه و احداث جاده میانگذر از جمله عوامل انسانی خشکی دریاچه ارومیه است.

عیسی پور، طرح های پیشنهادی شرکت های مهکام و شرکت چین CSWADI را از جمله عناوین مگا پروژه های ارائه شده به دبیرخانه کارگروه های ملی عنوان کرد و افزود: تایید و اجرای این طرح ها نیازمند جمع بندی نظرات نهایی است.

عیسی پور در این جلسه، احیای دریاچه ارومیه در کوتاه مدت را غیرممکن دانست و گفت: ما نمی توانیم در کوتاه مدت این دریاچه را احیاء کنیم و در این ایام ما شاهد طوفان های نمکی در حوزه دریاچه خواهیم بود که دشت های کشاورزی را به دشت های بی حاصل تبدیل خواهد کرد.

اصغر عسگری، معاون پژوهش و فناوری دانشگاه تبریز:

عسگری در این جلسه به تعیین میزان مساحت احیای دریاچه در مراحل مختلف، چگونگی بارورسازی ابرها، نحوه تولید و تصفیه آب و بازچرخانی آب تاکید کرد و افزود: ما باید طرح های پیشنهادی را بصورت مرحله به مرحله در جهت احیای دریاچه ارومیه اجراء کنیم.

احمد فاخری فرد، عضو هیأت علمی دانشگاه تبریز و عضو کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی تبریز:

وی با بیان اینکه ما باید قدرت کافی برای اجرای طرح های احیای دریاچه ارومیه داشته باشیم، افزود: متأسفانه دستگاه های دولتی برخی مسائل را کتمان می کنند و واقعیت ها را گزارش نمی دهند.

وی به بهره مندی از دانش و تخصص کارشناسان در بررسی طرح های احیای دریاچه ارومیه تاکید کرد و گفت: در ستاد احیاء هر طرحی ارائه می شود باید توسط متخصصان دانشگاهی و حتی کارشناسان اداره های دولتی بررسی شود.

وی با بیان اینکه طرح شرکت مهکام هیچ بویی از احیای دریاچه نبرده و فقط بدنبال ساخت و تاسیس کارخانه است، گفت: من طرح جدید این شرکت را مطالعه کردم که اغلب مطالب آن متناقض بوده است.

جعفر نیکزاد، نائب رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی ارومیه به خرید تضمینی محصولات کم آب بر توسط دولت تاکید کرد و گفت: دولت باید برای تشویق و ایجاد رغبت در کشاورزان اقداماتی سازنده همچون خرید تضمینی محصولات کم آب بر و تاسیس تعاونی داشته باشد.

احمد کاظم زاده، کارشناس روابط بین الملل و هیدروپلیتیک و مشاور کمیسیون کشاورزی، اتاق بازرگانی تبریز:

ایشان الگوی برداری از گواهی صرفه جویی انرژی و تشکیل صندوق ضمانت بهره وری انرژی ذیل ماده ۴۶ قانون پنج ساله برنامه هفتم توسعه را در خصوص صرفه جویی در آب را امکان پذیر دانست و خواستار بررسی اقدامات لازم در این زمینه شد.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

وی با بیان اینکه هرچند درست است که ما نباید در گذشته غرق شویم و همواره نگاهمان به آینده باشد اما اگر روند گذشته به طور دقیق آسیب شناسی نشود امکان تکرار خطاهای گذشته در آینده وجود خواهد داشت.

وی چرخش ۱۸۰ درجه ای برنامه های مربوط به احیای دریاچه ارومیه با تغییر دولت ها را یکی از آسیب های گذشته یاد کرد و گفت امروزه در حوزه های آب و محیط زیست چالش ها به «ابرچالش» تبدیل شده و ابر چالش هم «ابر طرح» می خواهد و اجرای ابر طرح هم بازه زمانی بین ۲۵ تا ۳۰ سال می طلبد و لذا اولویت اصلی در دور جدید تلاش های مربوط به احیای دریاچه ارومیه تهیه یک نقشه راه ۲۵ تا ۳۰ ساله است که به طور مستمر در چند دهه آینده دنبال شود و با تغییر دولت های حاکم دستخوش تغییر و دگرگونی نشود.

کاظم زاده، نگاه و رویکرد پروژه ای و فنی را از دیگر آسیب های گذشته ذکر کرد و تاکید کرد در دور جدید تلاش ها باید «پروژه نگری» جایگزین پروژه محوری شود و پروژه ها هم باید به مثابه مهره های تسبیح بر اساس مدیریت یکپارچه به گونه ای در کنار هم چیده شوند که کارکرد هم افزایی داشته باشند.

وی از مدیریت یکپارچه به عنوان شاه کلید حل بحران های آب و محیط زیستی نام برد که باید در سطوح و ارگان های بخش های مختلف دولتی و غیردولتی در بین استان های واقع در حوضه دریاچه ارومیه بکار گرفته شود.

مشاور کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی تبریز با بیان اینکه امروزه مشکل آب علاوه بر مشکل تامین انرژی در کشور مطرح شده، گفت: طبق ماده ۴۶ قانون هفتم توسعه، اقدامات سازنده ای که در حوزه انرژی صورت گرفته از جمله صندوق ضمانت و ارائه گواهی صرفه جویی باید در حوزه آب نیز همچون دیگر انرژی ها در نظر گرفته شود، در این صندوق، کشاورزان می توانند آب مازاد بر مصرف خود را به فروش بگذارند.

کاظم زاده به مدیریت یکپارچه پروژه های احیای دریاچه تاکید کرد و افزود: این پروژه ها باید بصورت معنادار در کنار هم قرار گیرند. وی به بهره مندی از پتانسیل و توانمندی دانشگاه ها تاکید کرد و ادامه داد: ما باید از ظرفیت های دیگر دانشگاه ها از جمله آزاد و پیام نور بهره ببریم و همچنین با تاسیس رشته، تعریف دروس جدید در دانشگاه های ارومیه و تبریز در انباشت تجربه و علم اقدام سازنده ای انجام دهیم.

احمد بایبوردی، رئیس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی آذربایجان شرقی در این جلسه با بیان اینکه ما فرصتی برای پروژه های کارشناسی و تحقیقاتی برای احیای دریاچه نداریم، گفت: پروژه هایی برای احیای دریاچه ارومیه باید اجرایی شوند که زودتر به نتیجه برسند.

وی به اصلاح الگوی کشت در حوزه دریاچه ارومیه تاکید کرد و افزود: ما دیگر فرصت آزمون و خطا نداریم و در این راستا باید در اولین اقدام عملیاتی، الگوی کشت اصلاح شده و حکمرانی آب در این منطقه صورت گیرد.

خشکی دریاچه ارومیه نه تنها یک بحران محیط زیستی محلی، بلکه تهدیدی ملی و حتی فرامنطقه ای است که پیامدهای بسیار مخربی بر خاک، آب، هوا، سلامت انسان و تنوع زیستی اقلیم آذربایجان و حتی کشور خواهد داشت.

دریاچه ارومیه یکی از مهم ترین زیست بوم های ایران، طی چند دهه اخیر با کاهش شدید سطح و حجم آب مواجه شده است که می توان گفت از این پس باید کویر ارومیه بنامیم، این روند که نتیجه ترکیبی از تغییرات اقلیمی، مدیریت نادرست منابع آب و بهره برداری بی رویه از حوضه آبریز است، پیامدهای گسترده ای بر محیط زیست منطقه و حتی فراتر از آن داشته است.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

افزایش ریزگردهای نمکی، تهدید تنوع زیستی، تغییرات اقلیمی محلی، فرسایش خاک و بیابان زایی، تاثیر مخرب بر سلامت انسان ها از جمله شیوع گسترده بیماری های ریوی، پوستی و فشار خون و اثرات اقتصادی و اجتماعی از جمله پیامد های زیست محیطی خشکی دریاچه ارومیه است.

با خشک شدن بخش های وسیعی از بستر دریاچه، زمین های نمکی برهنه در معرض وزش باد قرار گرفته اند که با وقوع باد های طوفانی، شاهد یک طوفان نمکی خواهیم بود که باعث به مخاطره افتادن سلامت انسان های ساکن اطراف دریاچه و منطقه، کاهش حاصلخیزی زمین های کشاورزی و شور شدن اراضی آن، از بین رفتن زیست بوم انواع حیوانات آبی، تغییر و تحولات ملموس دمایی در اقلیم آذربایجان که امسال در ماه مرداد شاهد این بودیم شده است و کلانشهر تبریز چندین بار یکی از گرم ترین شهر های کشور بود. افت شدید تولید محصولات کشاورزی که به تبع آن شاهد مهاجرت گسترده اهالی محلی و اطراف دریاچه خواهیم بود و پیامد های اجتماعی و اقتصادی گسترده ای برای آذربایجان و حتی کشور به همراه خواهد داشت.

مصوبات جلسه

۱	لزوم نهایی شدن پروژه های کلان حیاتی برای احیای دریاچه که نیاز به بودجه بالایی دارند. با عنایت به اعتبار مناسبی که در اختیار ستاد احیاء قرار داده شده و رئیس جمهور هم قول های مساعدی داده اند.
۲	تاکید بر اینکه "طرح های شرکت مهکام و سایر شرکت ها نمی تواند بدون آنالیز و بررسی کارشناسی توسط کمیته فنی نهایی گردد" و ریاست عالی جلسه و استاندار محترم نیز بر این امر تاکید نمودند. چند پروژه پژوهشی مطرح شد که نیاز به بررسی در کمیته های فنی دارد.
۳	تاکید بر مدیریت یکپارچه دریاچه و تامین آب از داخل حوضه و هم چنین محدود کردن کشت آبی و دادن حقاب به دریاچه.
۴	تاکید بر همکاری با دانشگاه ها و استفاده از ظرفیت اساتید دانشگاه های استان و ارسال فراخوان طرح های تحقیقاتی به کلیه دانشگاه ها
۵	تهیه لیست پژوهشگران فعال استان در حوزه احیای دریاچه و دعوت به جلسات تخصصی
۶	تشکیل کمیته های تخصصی علمی در دانشگاه ها